

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egzen évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szombat és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Károlyi utca, 51. sz. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

Igazgató-választmányi ülés.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya, ugys mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága, 1897. év október hó 30-án, d. e. 10 órakor, esetleg folytatólagosan d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében ülést tart.

Az ülés részletes tárgysorozatát a „Köztelek” 85. számában közöltük.

Forster Géza
igazgató.

Hizott állatvásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület folyó évi december hó 11., 12. és 13-ik napjain díjazással egybekötött hizott állatvásárt rendez Budapesten a székesfővárosi marhavásár-tér istállóiban.

A hizott állatvásárral kapcsolatban próbavágásokat is fog végeztetni a rendező-bizottság.

A hizott állatvásárra felhozható: hizott szarvasmarha, juh, sertés és hizott baromfi. Díjazásokra állami érnek, városi, egyesületi és egyéb értékes díjak állanak rendelkezésre.

A vásáron részt venni óhajtó gazdákat kérjük, hogy bejelentéseiket az OMGE. titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek) megszerzhetho bejelentési íveken minél előbb megtenni sziveskedjenek.

Rendező-bizottság.

Az agrárbank válsága.

Válságról szólunk, mert gazdai szempontból annak kell vennünk, daczára hogy a közönséges értelemben vett bank válságról szó nem lehet. Arról van u. i. szó — és ezt ma már, amidőn tekintélyes pénzügyi közlönyökben és napilapokban a dolog teljes részletességgel ismertette van, közsa hírek tartanunk többé nem lehet — hogy az aig két év előtt megalakult magyar agrár- és járadékbank, szakítva azzal a célzattal, amelyért tulajdonképpen megalakult és amelynek érdekében a törvényhozást tetemes állami kedvezményekben részesült, működését és szervezeti átalakítva, oly pénzintézeté alakult át, amely boldogsáta a börzei üzletekben, a visszeszámitolásban, a takarékbetétek gyümölcsöztesítésében, a kereskedelmi váltóhittel megnyitásban fogja keresni.

Közönséges körülmények között nem lehet hozzászólásunk ahhoz, hogy bármelyik hazai pénzintézet szervezetét miképpen rendezi be, működését milyen irányban folytatja, ha tőkéinek megfelelő jövedelmezését a rendes uton elérni akarja. Az agrárbank esetében azonban nem halgathatunk és kötelelességünk véleményünket a küszöbön álló új szervezkedéssel szemben nyilvánítani.

Az agrárbank válságát két szempontból kell mérlegelnünk. Az egyik általános szempont, a másik tisztán mezőgazdasági érdekük.

Az agrárbank megalakulását ország-szerre nagy örömmel fogadták. Mezőgazdasági körök épp úgy, mint más közgazdasági tényezők, de különösen az

ingó tőke érdekelteji siettek az agrárbank létrejöttét kihasználni arra, hogy ország-világ előtt kürtöljek, hogy a magyar mezőgazdaság érdekeit ő képviselik és hordják legjobban a szivükön és ebből a czélból egy erős, nagy pénzintézetnek a létrejövetele egyedül az ő érdemük. A kedvező hangulat támogatva attól az általános szükségétől, mely egy a mezőgazdasági személyes hitelügyeket rendező, a mezőgazdasági speciális kulturák számára pénzforrást nyitó pénzintézet létrejövetele iránt nyilvánult, a törvényhozás bökérségét mindjárt kezdetben megnyitotta a bank számára és egy külön törvény adó- és illetékmentességet biztosított a banknak.

A bank megalakulása után megkezdette vala működését. Ez azonban föltötte lassan indult meg, amit kivált eleinte hajlandók voltak a kezdet nehézségeinek tulajdonítani. Azonban a szőlőköcsönök megkezdésén kívül — amely különben is külön törvény biztosítéka alatt áll — nagyon nehezen ment és a mezőgazdasági hiteligylet megalakításán kívül egyébre nem is terjeszkedett ki. Ez utóbbi is feltételeivel csakis nagyobb birtokosoknak, nem éppen olcsó és eléggé terhes feltételek mellett válik hozzáférhetővé. A mezőgazdasági személyi hitelügy rendezése általában, a szövetkezetek pénzforrásának megnyitása különösen, amit az agrárbanktól mindenki első sorban várt, még csak szóba sem került.

Elismerjük azt, hogy ez nem egészen a bank vezető egyéniségeinek hibája miatt történt így, mert része van ebben annak is, hogy a már oly régóta sürgetett szövetkezeti törvényünk még mindig hiányzik, ami a szövetkezetek hitelének

Termények értékesítésére

és

Erőtakarmányok beszerzésére

kitünő bel- és külföldi összeköttetések folytán készséggel ajánlkozik a

MAGYARMEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 21 oldal.

biztosításra szolgáló" kötvények kibocsátását és ezzel számukra hitel szerzését, illetve nyújtását megnehezíti. Amde e törvény létrejövételéig is lehető volt a részben a banknak legalább a már meglévő szövetkezetekkel, melyek immár teljes bizottságot nyújtanak magukban is, a kezdeményezést megtennie. Ugyátszik azonban, hogy az ilyen kezdeményezést a bank vezetői nagyon is kicsinyesnek tartották volna, amivel nem érdemes foglalkozni. Aminek az elmulasztása azonban teljesen megczafolta az alapítás előtt hangoztatott jóakaratot és célszerűt, melynek a mezőgazdasági érdekében nyilvánulnia kellett volna.

A bank tehát — úgy mondják — a megfelelő törvényhozási intézkedések nélkül ebben az irányban működni nem képes. Mi azonban azt hisszük, hogy az alapító pénzeszoptok nem remélnék elég magas jövedelmet és bankjukat teljesen börtnei üzlettel alakítják át. Természetesen a törvény által a bank részére előzetesen biztosított adó- és illetékmentességről nem mondván le.

Ezt az eljárást nem tudjuk elég keményen megbélyegezni. Ez a jöbismemű közönségnek, a kormányának és magának a törvényhozásnak egyszerű megfélemtése. Előnyökét biztosítani oly célra, a melynek elősegítése a banknak működési körét képezni egyáltalában nem fogja, még a mi viszonyaink között is, a mebotránkozás tárgyát képezi.

Az országban nem áll érdekében, hogy Budapestnek egy papirokkal üzérkedő, emissziókkal foglalkozó új börtnei pénzintézet az ország áldozatainak és kedvezményeinek árán létesüljön, csak azért, hogy bécsi és berlini bankár úrnak a markukba nevetve, tönkjék zsebeit a magyar közönség pénzével. Ez ellen már általános szemponthól is kötelességünk tiltakozni, mert hiszen talán még sem vagyunk még annyira, hogy hallgatólag helyeseljük azt, hogy egyes pénzintézetek állami kedvezményeket eszközölnek ki, amellyel a közönség előtt népszerűeké válnak és midőn ez meg van, akkor fordítanak a közönségen és állami kedvezményeiket és népszerűségüket az eredetileg megszabott szükséges ellen és programmal homlokgyenest ellenkező üzletet felkarolásával jövedelmek emelésére használják föl, ezzel nemcsak eredeti céljaikat, hanem a többi meglévő, vagy alakulandó hasonló célt, de állami kedvezményeket nem élvező pénzintézeteket is háttérbe sorítván.

Mezőgazdasági szempontból határozottan károsnak tartjuk az agrárbank tervezett átalakítását és azt nem megakadályozni, hanem az igazságnak megfelelőleg az adó- és illetékmentességére vonatkozó törvény megszüntetésével valódi értékére redukálni szükségesnek tartjuk. Ez az intézet, amely azoknak a feltételeknek, amelyek az adó- és illetékmentességre vonatkozó törvénynek szükségképpen alapját képezte, meg nem felel,

a további kedvezményeket annál kevésbé érdemelheti meg, mert egyrészt elvonhatja oly intézetektől a megfelelő támogatást, amelyek azt e czímen valóban megérdemelnék, másrészt pedig, mert a hazai és külföldi tőke előtt diszkreditálja a célt, melyért alakult és még inkább tartózkodóvá fogja lenni, hogy a magyar mezőgazdasági érdekek előmozdítására akcióba bocsátkozzanak.

A magunk részéről az agrárbankkal szemben állandóan a tartózkodás álláspontját foglaltuk el, egyáltalában nem tudunk túlságosan lelkesedni azon, hogy a külföldi tőke oly képviselői vetették magukat e tére, amelyek a mezőgazdasági érdekektől addig a legtovábbi نخusban sem állottak; akkor is, most is állami bank létesítését sürgettük, mert csak ebben láttunk garanciát arra, hogy a mezőgazdasági hitel igényei minden téren teljes megelégedésre ki fognak elégíteni, amellét, hogy a bank túlságosan nyereségre nem számít, ami magánintézetnél elvlegre is sem nem csodálható, sem rossz néven nem vehető. Franciaország a legutóbb adott csak erre példát, amidőn a szövetkezeti központok pénzforgását biztosítandó, a nemzeti bankot negyven millió franknak a központi állami szövetkezeti bank részére való nyújtására kötelezte. Pedig a francia kisgazda magánután is sokkal könnyebben és sokkal előnyösebben tudja még személyi hitelt is fedezni, mint a miénk.

De az agrárbank tervezett átalakításával a szőlők rekonstrukciójára hozott törvény végrehajtását is féljük. Igaz, hogy erről külön törvény intézkedik, de hogy a rendelkezésre álló 95 millió forint erre a célra mely idő alatt bocsátassák a szőlők rekonstrukciójának céljára, az teljesen a bank dolga, amelyek még csak ellenőrzése, vagy sürgetése sem áll a kormány hatalmában. Az O.M.G.-nek annak idejében ezen törvény tárgyalása alkalmával kifejtett nézete, hogy a szőlők rekonstrukciója tisztán szövetkezeti alapon oldassék meg függetlenül bármiféle más pénzintézettől, az agrárbank kizűbözben lévő átalakításával még erősebb indokot nyer. A bankra nézve új helyzetében ez az üzlet is csak ballaszt marad, amelytől vagy megszabadulni fog akarni vagy azt lanyhán teljesíti. A levét pedig a dolognak az országos ügy fogja megszinyelni, amelynek a segítségére legnagyobb szüksége volna.

Az agrárbank tervezett átalakítását általános és mezőgazdasági szempontból egyaránt károsnak tartjuk és csak az az óhajítunk, hogy a kormány találja meg a kellő módot arra, hogy ha már a bank átalakítását megakadályozni hatalmában nem lehet, a bank állami kedvezményeit szüntesse meg és a mezőgazdasági érdekében égetően szükséges új intézmény létrejövételét nagyobb előrelátással készítsse elő.

Sz. Z.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A gyeptüresről.

Ha a haladó kultúra minden irányban megmástitotta a mult időt nyomait, így a mezőgazdaságban is a termő bázisda váltotta fel a mult századok téres mezőseit, a gyeptüres sokig olyan munka volt, melyre halter-jesebb gazdaságokban csak ritkán nyílt alkalom.

Ma, midőn joggal megvágjuk az egyes üzemágaknak megfelelő talajt, — midőn a homokos legelőből szőlőt vagy erdőt alakítunk, midőn a kivénült legelőket és réteket mesterségesen felszükük, — ismét sürzőben alkalmazunk a gyeptüres, és mivel munka- és munka között vagy lehet a különbség, talán nem lesz érdekelten röviden foglalkozni azon módokkal, melyek szerint a gyeptürest ma végezni szoktuk.

A gyeptszántás célja lehet valamely gyepterületnek állandó szántóföldde alakítása, rést vagy legelő felújítása, erdősítés avagy szőlőtelepítés és helyeseb fogunk eljárni, ha az első szántást mindég a későbbi célnak megfelelően eszközöljük.

Vannak külön gyeptszántó cékek is, de mivel ezek sem végeznek maguk tökeletes munkát és mivel csak kevés gazda van azon helyzetben, hogy a ritkán előforduló gyeptszántás kedvéért új eszköztök tartasson, itt csak azon gyeptüres módokról említezzem meg, amelyek közönségesen használt talajmirelő eszközeinkkel is kivethők.

Ha erősítés céljából törjük fel a gyept, akkor elegendő azt összesen 15 cm. mélyen kizönséges ekével megszántani, tavasszal aztán fogasoljuk meg jó erősen s vessük be valami kapásnövényvel vagy erős árnyékot tartó veteményekkel, pl. muharral, hajdínával vagy tengeri csalmaával, így a kiütelődő cseméket legnagyobb elensége, a tarack rendszerint meggyőrö annyira, hogy az erősítést, már a második évben foganatosíthatjuk.

Ugyanígy járhatunk el akkor is, ha szőlőtelepítés céljából törjük fel a gyeptet s a gyomokait már a rigózás előtt ki akarjuk pusztítani s a melletti új termést aratni a későbbi költségek fedezésére.

Sokkal pontosabban kivitteli igényel a gyeptüres, ha azt rétek vagy legelők felújítása, avagy állandó szántóföldek alakítása céljából végezzük.

Több gyakorlati haladó eljárás közül a következőket ismertetem:

1. Osszel közönséges ekével megszántjuk a gyeptet 20 cm. mélyen, tavasszal erős fogasolás után néhez hengerekkell lenomatjuk s újra megszántjuk, majd ismételt fogasolás után bevetjük kapásnövényvel, vagy a már említett erősen árnyékoló veteményekkel. Ha a gyeptnek nagyon tarackos, akkor első sorban a hajdínát ajánlom, mert igaz ugyan, hogy a szűz földben csak kevés magot fog teremni, de az ezen eddigi tapasztalásom szerint a tarackot ugyszóvalán tökeletesen kipszűnti. Ha az így kizűtsított földet rákövetkez őszön még egyszer mélyen megszántjuk és tavasszal újból bevetjük valami sürű állású veteményvel, így annak learatása után rendszerint crelt érnek.

Kevesebb munkaerőt igényel és sokszor mégis tökeletesebb a következő eljárás: 2. Nyár elején 6-8 cm. mélyen járó és jó széles barázdt hásító ekékkel meghantjuk a gyeptet, úgy, hogy a széles gyeptecskéit tüves oldalukkal alfordulva lehetőleg laposan fektetjünk.

A nyári forrásig e gyeptszánt teljesen kizűnti s ha egy-egy jó eső után ismételen apróra megfogasoljuk, úgy a leszántott gyeptszín öszig teljesen szentmálkai s egy 20-22 cm. mély ősz szántás és tavaszi fogasolás

után csaknem teljesen elkerült szántóföldünk lesze, melyből a nétném meg mutatózó taracok és egyéb gyomok a már említett vetési eljárással még az első évben kirtuhatók.

Sokkal tökéletesebb, de már drágább eszközök és nagy munkaeöft igényli eljárás a következő:

3. Összel vagy kora tavaszszal a jól beáztott gyeptet előbörtös Sack-ekkel szántjuk meg, úgy, hogy az előhátok lehetőleg csak 4—5 cm. mélyen hámozózzak a gyepszint, míg magja az eke 20—22 cm. mélyen járjon.

Ha a talaj minőségese szerint 6 vagy 8 csendese, de biztos járáru körül fogunk ekeknél elé és ha a talaj gyepszine elég egyenletes, úgy egyetlen szántással oly tökéletes munkát végezhetünk, hogy azt semmi sem fogja gyögtörésnek mondani a hármít vessünk az így munkált földbe, az az első artás után teljesen telkesített szántóföld lesz.

Tekintélyes kiterjedésű gyepekset szántottam már fel új módon, még pedig legelőbörtö nyire tavasszal, közvetlen a hóolvadás után, mikor a gyeper legalakmasabb az és eredmény mindegy teljesen kielégített. Vetettem az ilyen tavasszi lövés nyáron, azaz júniusban, magtergert, csalámdó lengterit stb. és kivétel nélkül kirtóné sikerült minden, igaz, hogy a kellő nyári csapadék sohasem hiányzott.

Ha a gyeper túlságosan taracosz, vagy ha felszine kissé egyenletes is végre ha igazséröket kimélnék kell, akkor még a kivételköz — bár legelőbört dologjal jár, de mindenesetre legelőbörtelésebb eljárást követhetjük:

4. Könnyű Vidacs vagy Gubicz-ekkel meghámozozzuk a gyepszintet 5—6 cm. mélyen, és minden fél sekély járás eke után *ugyan-ugyan barázdában* egy 20—22 cm. mélyre beállított Sack-ekét járátuk, mely a gyephantot mélyen alakítja. Ha egészen tökéletes munkát akarunk végezni, akkor két-éke közé közt még egy munkást járátunk ásvóval, aki a gyepszint ott ahol kell eldarabolja és a barázdát fényesen átjárja. — Így bár lassu munkával, de annélkül, hogy igaz állatainkat nagyon megérdítse, a gyeptől egyszerre telkesített szántóföldet alakíthatunk, melynek későbbi megmunkálása már semmi nehézséget nem okoz.

Természetezen e két utóbbi eljárást csak ott alkalmazhatjuk, ahol a természeté elég mély, mert sekély természetű és másként is alkalmatlan alataluja területeken ugy nem dolgozhatunk.

Még néhány szót a gyeptörésbe legalakmasabb veteményékről.

Sokan azon téves nézetben vannak, hogy a gyeptörésbe okvetlenül tengetit vagy burgonyát kell vetni, mert e két kapasnóvény legelőbört tisztítja a talajt. Ebből csak annyit írhatunk csak feljelmegzőleg meg, hogy a gyeptörés is kirtónó terméseket kaphatunk egy a tengetit mint a burgonya után, ha a fejlődésük első időszakában nem engedjük a gyomok elhatalmasodni. A töltögetés után már inkább eltrik a gyomot s a legelőbört vidéken dób tökéletesen műveleti eljárások mellett tényleg azt látjuk, hogy e kapasnóvények nemcsak nem trítják, hanem hátrözököt szaporítják a gyomot.

Öt, ahol nem az a cél, hogy mindjárt az első évben lehetőleg nagy termést arassunk a gyeptörésről, hanem azon igyekezzünk, hogy minél előbb tiszta és könnyen munkálható szántóföldet kapjunk, ott az említett két kapasnóvényrel szemben előnyben részesítjük a mohárt, kölest, hajdintát, zabosbukkótyit és csalámdótengetit. Mindezek sokkal jobban trítják a gyomot, mint a rosszul munkált kapások és ha sürün vetjük is elegendő csapadékot kapnak, akkor természetüszámuk sem enged kívánni valóit.

Ha az első gyomtörő vetemény lekerült az új törésről, akkor az már természeté tisztára, hogy bármi más veteményt alá elkészít-

hesünk s a talaj minőségese szerint vehetünk belesz öpelt, réz, gabonát, tavasszi gabonát, répát vagy bármi más takarmányfélét.

D. J.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

A mezei egerék irtási utmutatása.

Minden gazda előtt ismeretek azok a nagy károk, amelyeket a mezei poczok — vagy mint a népvéply eláltonóságban mondja — mezei egerék általalakonként a mezőgazdaságban okoznak.

Eltek néha öt-hat, sőt tíz év, hogy az u. n. *egyérvárosok* híre sincs, míg azután egyszerre meglát elszaporodik az eger és pusztítót né, ritkábban három évig, hogy hosszabb vagy rövidebb időre ismét hírtelen eltűnik. Az egerék ezen időszakos megjelenése ismeretes; valamint ismeretes az is, hogy az eger sohasem mutatkozik egyszerre az egész országban, hanem mindig csak vidékeknél, sokszor csak olyanformán, hogy a vármegye két szomszédos járáskör közül csak az egyikben, de csapadót, míg a másik teljesen ment tőle. Néha azonban nagyobb mértékben is ölt és hazái tapasztalatainkból tudjuk, hogy vannak esetek, amikor három-négy szomszédos vármegye is szenved ezen bajtól.

... az egeresek az az időszak és helyenkénti mutatókása az, amek az eger irtási ügynek országos, hogy ne maradjon törvényhozás után való rendezést lehetőleg nem teszi. E baj épen olyan természeti Európa összes államaiban, mint nálunk s innen van, hogy annak szabályozására ott sem találunk általános érvényű törvényes intézkedést, mint az a jelenlegi érvényben emleltetett állatokon . . . (cseszeborakokon és horyókön) kirtól a kirtékony állatok irtásáról írtól XII. 50, 51., 54—56, §-ai az eger irtást f. e. említi s csak az 50 §- az, a mely ide vonatkozható volna s a melynek szövege magyarul azaz szerint „a földmív. miniszter felhatároztatik, hogy ha a jelenlegi törvényben emleltetett állatokon . . . (cseszeborakokon és horyókön) kirtól a kirtékony erőkönben más káros állatok . . . irtása valánk szükséges . . . ezek irtási rendeleti után intézkedések.” vagyis az eger irtási ügye is csak rendeleti után szabályozható.

Amde habár törvényes intézkedés nem történt és nem is történhetik a földmív. m. kir. miniszternek ott a kérdés nem hagyja figyelmen kívül s nem tekintve az egyes külön esetekben kiadott rendeleteket, utmutatás folytán a m. kir. áll Rovartani Állomás már 1890. óta foglalkozik e kérdéssel. Ennek folyományá volt az a rövid utmutatás,*) amelyely 1895-ben a Rovartani Állomás kiadott s a mely az egerék élet- és irtásmódját ismertette. De megzörögeve, midőn a Löbcher-féle eger irtó bacillus híre világszerte elterjedt, 1892-ben a földmívvelésügyi m. kir. miniszterium külön intézkedést arra néve is, hogy azt a bacillust a m. kir. áll Bakteriologiai Intézet tenyészesse s az érdéklők gazdákknak, kik azt próbálni akarják, ingyen rendelkezésére bocsássa.

A megelőző 1898. év végén, de kivált az előbb, ismét nagyobb tömegben mutatók az egerék, s az aránylag vére nyhe té feljöldekknek annyira kedvezett, hogy az ennek folytán jelentékeny megszorodást eger irtó meg 1897 nyarán Brassó, Zala, Sopron, Sopron, Vas, Moson, Baranya és más vármegyeiben már a három öltö veteményeket is megtámadta s azokat nem egy helyen teljesen tönkre is tette.

Látva ezt a nagy kárt, több vármegye a földmív. m. kir. miniszteriumhoz tett fölter-

jesztésében hangsúlytani kezdte a *károkozás és kirtéző védekezés* szükségességét, a melyre a közvélemény most már a gazdákönzéség is belátni kezdte, hogy az egercsapással szemben csakis egyedül az vezethet sikerre: hogy tehát a miniszterium a gazdákönzéséget ezen tervezett közös munkájában kollektíven segítelésezen és a közös védekezést egyrészt jó utra terelje, másrészt az érdéklők fölökét felesleges munkától és kiadástól meggya, utmutatja az állomást, hogy állítson össze egy kimerítő utmutatást, mely ismeresse hozzá az egerkímélési keletkezésének okát, mint a védekezés módját, különös sulyt fektetvén azokra az eljárásokra, a melyek hazai viszonyaink között legkiseb munkával és kiadással, lehető biztos sikerrel alkalmazandók volnának, valamint hogy állapítsa meg a közös és kötelező védekezés esetén követendő eger irtási eljárás módját is.

Ezen meghagyásnak eleget tett a Rovartani Állomás abban a kimerítő ismertetésben, a mely a földmívvelésügyi m. kir. miniszterium kiadásában épen most látogya a sz. 7) s amely minden vármegyei hivatalnak minden járáskörben, az összes gazdasági előadónak és tudósítónak, továbbá minden gazdasági egyesületnek megküldtetet s a melyet úgy a földmívvelésügyi miniszteriumban, mint a Rovartani Állomásban (Budapest, V. nádor-u. 28.) díjmentesen megszerzhettek minden gazda.

É a füzetből közöljük minden kihagyással az alábbiakban a IV. és VI. fejezetet.

Jablonowski József.

Védekezés a poczok és egerék ellen.

A védekezés első sorban abból áll, hogy ne irtsk és ne öltözzük azokat az állatokat, amelyek az egerék és poczok ellenesége. Feltehetően kimentünk a véreese egeresek ölyt, valamint a kisebb bagolyt, a stín, a cicakatyát s a menyétke; bol a vadászlat jelentelének, vagy hol nagy az eger irtó, ott kimentünk az örgécsik (dabászarak), a vetési és fekete varjú, a nádi és mezei ölyt, továbbá a nyest, nyuszt és görény, valamint a róka. A kímélésen kívül, gondoskodni kell fészélok tanyákról, (stír) hoktörésekről), valamint a nyitl mezőn pihenő helyekről (földbe vert kőrök és pozónk) is.

Az itt futolag megemlítet különböző állatok az eger rohamos szaporodását mindenesetre késleltetik, sőt még is akadályozhatják, de mindazonáltal gyakor esei az, hogy nagy egerjárás esetén az embernek magának is kell beavatkoznia, hogy e csapásnak minél előbb véget vesse.

Az egerok agyverőtetése szántókon. Tudjuk, hogy az eger rendszeren nem fészkel és nem tanázyk mélyen, úgy, hogy 4/5 és 5/5 helyvelényi mélyeségben játró eke majdnem valamennyi egerét kifordít, ilyenkor nincs egerék kirta, minthogy egy munkát a földmívvelésügyi megzörögeve, midőn a Löbcher-féle eger irtó bacillus híre világszerte elterjedt, 1892-ben a földmívvelésügyi m. kir. miniszterium külön intézkedést arra néve is, hogy azt a bacillust a m. kir. áll Bakteriologiai Intézet tenyészesse s az érdéklők gazdákknak, kik azt próbálni akarják, ingyen rendelkezésére bocsássa.

Egerfogyók. Ezek alkalmazására is csak his helyen lehet szó, ott, ahol az erdők felszántására nincs akadály s az van. Legelőban van elterjedve az u. n. bohembeni egerfogyó. Ez egy egyszerűen esztélyezőtlen fűcső, melynek csak egyrészt nyílása annyira tág, hogy a poczok azon a fogza behatolhasson, míg a másik

*) A mezei poczok és egerék, valamint az ellenük való védekezés. 7—38. old. 144 ábrával.

de kirvó színű aninimel (kékkel vagy pirossal) festettek meg.

A sztrichines buzát szintén nem szabad szanaszét elszórni, hanem kis kanállal 5—6 szemet az egérlyukba adni, s a lyukat utánna betömni. Régebben impregnált s száraz sztrichines buzát használni nem szabad, mert akkorára a mérég lehallott róla; legjobb a frissen impregnált anyag, mikor még egy kissé nedves de már nem vizes.

Éljárás kötelező és együttes egérvirtás esetén.

Ia az egér- és pocok-kezelésnek végig gondolunk, nagyon is érthetővé válik, hogy a gazda eljárására minden évben számítani; ha e baj nem érte, az a jelenlegi körülmények között csak véletlen szerencse. Es mintha egy véletlen szerencse kivánsan szabad támaszkodni, szükséges, hogy az eget, pocokot minden gazda mindentől és minden esztendőben a legodonosabban irtsa. S így az egérkalmatásnak helyes és legkevésbé költéssel járó megoldása csak együttes a gazdaközönségtől függ.

Ha a gazda szántáskor nem feledekzik meg arról, hogy egy egérvirt egy év alatt kétszázra is szaporodhatik és ha szigorúan meg-hagyja szántó embernek, hogy az eke alól kelfőrlő minden egérvirt irtson s ha ott, hol a felszántás nem lehetséges (utak mentén leve süvés helyeken, gyepek partokon, patajk és szérők körül, kazlak és boglyák alján, vasúti töltéseken és vízszabályozási gátakon) 14 napi időköz mulva kétszer foszforos pépet alkalmaz, akkor egérvirtástól nem kell félni.

Hol azonban a gazdák még megfelledekzenek e tendőről, ott nagy egérvirtás esetén csak közös és kötelező védekezés vezethet célhoz, de itt is szükséges, hogy annak okvetlen szükségességéről minden egyes védekező tag meg legyen győződve.

Ezen kötelező védekezés esetén az eljárás a következő lehet.

Szükséges, hogy a védekezés egységes legyen, azaz minden vezetés egy közbe összpontosuljon. Szükséges, hogy abban a vidék összes érdekeltesége részt vegyen és pedig kötelező védekezés kimondása esetén pl. vármegyei szabályrendelet alapján esetleg büntetés terhe alatt is.) Ez a kötelező védekezés kiterjedhet egy vagy több községre, egy vagy több járásra is. A védekezést egyszerűre, előre megállapított és a helyi körülményeknek legjobban megfelelő terv szerint történjék. Az eljárás helyességét pedig hatósági közpökekel kell ellenőrizni s ha valaki a védekezést hanyagsággal elmulasztja, akkor a mulasztó költésén hajtsa azt végre az esetleg megállapított bírság kiszabása mellett a védekezést vezető maga.

Irtás módjával alkalmazhatók először az egereknek szántáskor való agyonyvertése; eke alól nem kerülő helyeken a foszforos pép; vagy a hoheméhi egérvirt; mely ellenben olyan helyeken, hol kis területen sok egér van, ott a foszforos pép és egérvirt árok.

Közös tulajdont képező területek, továbbá vasúti töltéseken, vízszabályozó gátakon az irtás közbőlösségen történjék.

Általában az irtásmódot megállapításnál szolgálaton szinörmentekül az, hogy a követendő mód egyszerű és a maga helyén elegendő mennyiségű károsodás nélkül alkalmazható legyen.

Az irtás legkisebbé ideje a kisé és vagy a korai tavasz, foszforos pépet csak

ilyenkor táncos alkalmazni, ellenben az agyonyvertést minden szántáskor az év bármely szakában.

Foszforos pép alkalmazása esetén a foszfor beszerzéséről a védekezés vezetője gondoskodik és 8 legyen érte felelős is. Ezenkívül figyelemelni kell minden egyes védekezőt arra a veszélyre, amely hanyagságából vagy esetleg gondatlanságából származhatik. S ez utóbbi okból fogva a teljes biztonság okáért szükséges, hogy az ilyen mérég alkalmazása helyén jelen legyen valamely hatóság közeg.

Végül közös védekezés esetén szükséges, hogy tekintettel a helyi viszonyokra, megállapítsanak azok az egérvirt hasznos állatok is, amelyeknek kimélete ott kívánatos, vagy éppen szükséges.

ÁLLATEGÉRSZÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Védőoltás a sertésvész ellen.

Egyik előzetes az alábbi kérdést intézte hozzáknk.

"Videkemen egy magasállásu uriember sertésvész elleni oltásokat ajánl a gazdáknak és pedig a következő feltételek mellett.

A sertésülájdons beállításra meg a sertésállományát és a meghatározott becsatló fízet az oltást 10% vagy darabonként 2 forintot.

Felajegyzés (résztmentesség) pedig csak két hónapra válik.

En azt nagyon költségesnek tartom, de ki tudja, vajon bevalik-e ez a német oltóanyag, melyről még eddig semmit sem írtak a lapok.

Miután nekem is van 330 drb idej malacok, a melyek azt hiszem, hogy részmentesek már, mert 1860 drb oltást volt belőük már azután és majdnem beoltattam az őket. Peronnet oltóanyagát s magam bullett el belőük egy darab sem, a beoltott közből az oltás után mindjárt 17 db elhalt, de a több nem. Kérem a *Kislevelé*-ben közölni, vajon ajánlatosa-e sertésállományának az új oltóanyaggal való beoltása?

Miután a kérdés szövegéből nem tűnik ki, minő védőoltásról van szó, nem is mondhatunk annak értékről véleményét. Egyébiránt nincs tudomásunk, eltekintve a földművelésügyi miniszter által közreméltetett ajánlott eljárástól, mely olyan védőoltásról vagy gyógtörő móról, melynek hatásos voltát csak valamennyire is bizonyító kísérleti eredmények igazolnák, pedig alig szenved kétséggel, hogy ha valaki ilyenek birtokába jutott volna, azt akár a szakiródomban, akár más uton, nem hozta volna a gazdaközönség vagy a hivatalos körök tudomására.

Ellenben tény az, hogy amióta a sertésvész az országban fellépett, gombamóda jelentkeztek a sertésvészellenes "biztos gyógtszerek" feltalálói, akik találmányaikkal boldogítani akarják a kárvalott közönséget, tulajdonképpen azonban felhasználva a gazdaközönség azonbeli helyzetét és hiszékenységét, csak maguknak használnak szerek elárulását. Majdnem kivétel nélkül olyan egyének ezek, akiknek a szóban levő betegségek természetéről halvány szemleket sincsen s mégis biztos hatású gyógtszereket ajánlanak és pedig rendszerint anélkül, hogy gyógtitási kísérletek pozitív eredményre hivatkoznának.

Részünkről köztelenségünknek tartjuk olvasóinknak minden olyan eljárás tudomására hozni, mely a betegség elleni védekezés vagy annak gyógtitása szempontjából lényeken lehet, a minélgyorsabb és edzőszerűtlen megárlag legelőbb védőoltást gyógtult betegk versavójául éppen a *Kislevelé*-t ismertette legelőször. Másfelől azonban nemcsak haszontalanok, de az amugy is kárvalott gazdákra nézve határozottan károsnak tartjuk az olyan szerekek való kísérletezést, melyeknek hatásossága már eleve

kizárható, vagy legalább semmiféle meggyőző kísérleti eredmények nem támogatottak.

Mint már ismeltelen jelezteik, az első és főfeladat a sertésállományokat a fertőzés ellenében megvédeni, ami számos példa tanúsága szerint tényleg lehetséges, ha pedig a betegség már fellépett, akkor a lehető biztosság biztosítása és fertőtlenítés szerel lehet a beadás mellett a betegségből felgyógyult sertések versavójának beoltása az, mely a hálózással záralekkel jelentékenyen leapaszta.

Igaz, hogy az ezzel az eljárással elért eredmények sem mind egyöntetűek, de ennek az oka abban rejlik, hogy nem minden gyógtult sertés versavója egyaránt hatásos. Minél rövidebb idő előtt és minél súlyosabb betegségből gyógtult fel az állat, annál több immunitázt tartalmaz annak vére s így annál hatósabban immunizálhatja a vele beoltott egészséges sertéseket. Ezeket a körülményeket minden adott esetben megfelelően kell figyelemre méltítani, valamint hogy minden esetben meg kell győződni arról boncolás útján, hogy az állat, melynek nével az oltóanyag felhasználása akarjuk tényleg sertésvész ellen, illetőleg sertésköltőben volt beteg, hogy tehát elsősorban a beleiben a lefolyt betegség maradványai kimutathatók. Ha mind-ett elmulasztjuk, akkor természetesen a különböző ül végrehajtott oltások egészen nemleges lehet az eredménye.

A védőoltások szóban levő módja egyébiránt, mint erre már korábban is utaltunk, minden értekezésémet mellett nem tökéletes. Nevez mindenkéltlenül az alkalmas sertések beszerzése és ha ezen a bajon az Erdélyi gazd. egyesület teljes elismerést érdemlő terve könynyen is lehet, a savó hatásos voltának előzetes megítélése ezentul is alig lesz lehetséges. További fáradságos és hosszadalmas kutatások és kísérletek feladata az eljárást egyszerűsíteni és lehetőleg biztonságba tenni. Bajos volna előre megmondani, vajon a nagy sikerű kiterjedt és a körülmények azonban, hogy *Preis* Hűgö tanár, az állami bakteriologiai intézetben végzett vizsgálataival, a "sertésvész" néven ismeretes betegségek odig nagyon zavaros oktanát tisztázza, a miről most megjelölt munkájának ismertetése alkalmas legközelebb szólni fogunk, némi remény-nél bíztal ebben a tekintetben.

Amint a szakhatálati tovább fölve vizsgálatok valamely gyakorlatilag értékesíthető eredményre vezetnek, közölni fogjuk ezt is, olvasóinkkal, addig azonban szolgálatul velünk nekik tenni azak, hogy ismételen öket illetéketlen részről forgalomba hozott u. n. "biztos szerek"-től.

LÖTENÉSZTÉS.

Lökivitelünk Németországba.

Mult hó közepe táján megjelnt Mezőhegyesen a porosz kormányának egy, több ki-váló lötenésztyéből alkított bizottsága, melynek tagjai között egy porosz királyi ménesparancsnok és a nyugatoroszországi állami gazdasági kamara vezetőikára is volt. A küldetés célja az volt, hogy Mezőhegyes vidékén az ottani állami ménes befolyása alatt évtizedek óta létrejött tájtájtalbak cankazásokból vásároljanak, melyek rendeltetése, hogy Nyugat-oroszországi lötenésztyéinek a remóndaneveléshez alapszolgálat szolgálatnak. Az egyes tenyésztők részéről 45 darab kérés szült a megrendelés. De a bizottság el volt határozva, hogy ha elegendő megfelelő anyagot talál, kétszer annyit is vesz és a feles számú állatokot otthon árverezés útján értékesíti.

A bizottság odacránékes ideje gróf *D'Orsay* ezredes ménesparancsnokkal folytatott levelezés alapján akként lett megállapítva, hogy a bizottság éppen azok a napok le-

^{*)} Bajorországban a rendőri büntetőelrendvénykönyv (1871. decz. 26. §) 20. §-a emrendeli, hogy 5 tallérig terjedő bírsággal sújtandó az, aki a közlekedés oly területi vagy községi rendjeleket, melyek a főbírtokosoktól a szántóföltségekre a költés rovarok ellen való megvédésére végett közös működésre utasítanak, a vártámbérgi rendőri büntetőelrendvény (1871. decz. 27.) 33. §. 2. pontja e tekintetben még szigorúbb, mert emrendeli, hogy a rendőri hatóságoknak a káros rovarok irtására vonatkozó intézkedéseket nem teljesítőkötő minként terjedő bírsággal, vagy 14 napig terjedő elzárással büntettesseik.*

rozottan lesz már oly vidékünk s még pedig a Magyarországon nevelt löbögő egyes jellegű leginkább belendőségnek fennmarad tipusában, mely vidékben több nagyobb község főnyelvének tulajdonos népe ugyanazon egyöntetű jellegű fogja mutatni

Hogy más vidékeken is sikerrel utánozni fogják-e ezen kezdeményezést, azt köztve hiszem. Először is nem fognak azon, anyanyelvű anyagot rendelkezni, mely itt már évtizedek óta a magyar nyelv behatása alatt kifejlődött. Továbbá más helyen nem lehet oly kényelmes alkalom arra, hogy minden kanczát a megfelelő méhez beoszak, mint ez itt nagy valóságban kivethető. Végül teljesen eltekintve a ritka szakértelemtől, mely itt a tenyésztés fovezetőjében összpontosult, alig fog találkozni magamember, ki idejének így telmes részét és pedig így intenzív módon ezen hazafias ügynek szentelni kész legyen, mint ezt gróf *D'Orsay* ezredes és az ő derek tisztikara megteszi.

De ha minden nehézségek leküzdhetőek lennének is akármely más vidéken, roppant nehézségekbe fog kerülni a származék kiállításra való bizalmát az intézkedő körök iránt annyira fölkelteni mint itt, hol nem egyszer, hanem számtalanszor hallottam, mikor az ezredes a kanczák beosztásánál az illető lőtulajdonost is megkérdezte, hogy a véleménye? A megszólított így felelt: 'a valószínűség ur ugys jobban tudja, csinálja úgy amint jónak látja.'

A német bizottságnak, mely a kanczák beosztásánál napról-napra jelen volt, nemcsak a ióanyag tetszett meg, de rendkívül imponált nekik a mi népkün jónak és tapintatos magaviselete is, kik reggeltől 8 óráig kezdve egész este 7 óráig nyugodtan, félkörben az ezredes munkájában körülállottak, oly nagy respektussal viselkedtek, hogy egész idő alatt alig egyszer-kétszer kellett felfhangosolni. Az egész munka inkább nyugodt, majdnem halk beszélgetés közben folyt le. Leginkább pedig imponált a németeknek, hogy Magyarországon nemcsak a lovak, de az emberek is szívesek mernek meg az ezredes tisztikárral a nevezett idő alatt egy percze sem távolozni helyéről és se pohárhoz, sem elelemhez nem nyult, addig így németjeim munkaközben leg-alább háromszor is a legalaposabban megregezték.

Ám! lovaknak azon típusú tulajdonságát illeti, melyek a német lótenyésztésnek leginkább szembetűnnek, azok a következők:

Lovank — itt persze első sorban mező-hegyvidékieket értem — erősebb esonozattal bírnak; különösen pedig azon helyen, ahol Poroszországban az angol telivér egyoldalú használatának rossz következményeire legelőbb meglátszik, t. i. az első lábak vérdé szívesen a szarvostól. A magyar lovaknál ugy gyöbbszert jó átmozgás s nem túlságos hosszú ez a esonozat. Dicsérik azonban a szárnak jó beillesztését, az erőteljes száraz csánkot, száraz szilárd inakat, valamint a feltűnő jó mozgást. A lo nemes külsémetök persze éppen annyira kedvelők, mint mi és amit annak hiányra nálunk is némelyik tenyésztőt a Noniusoktól elidőgenítették, azokban ott. (Hisz is előt eső örömlüknek adtak kifejezést, az az elővezetés alkalmánál némely községből hábe-hába magasabb vértű Furuse, vagy Gidran ivadékok kerültek elő. Sugárzó arccsal mondta így alkalommal az egyik porcosz gazda: Gott sei Dank, jetzt sieht man doch wieder ein Pferd mit solch hübschm und auch gut. (Hisz is annak, hogy ismét látni valahára egy lovat, amely agaszkodik és rug.)

Egyzvaló: ha csupán szívük sugallatát követnék, ök is épügy mint mi magunk, inkább a magasabb vértű nemesebb lovat tenyésztenék. De a hidegen számító és parancsolja, hogy az erősebb esonozatnak és nagyobb testnek, átmozgató hozzanak, mely a nemes véren belül még elérhető, mely tekintetben a

Nonius jellegnek az egész kontinensen határozottan nincs párja.

Kiváló manőveresség s nagy szívósság az a tulajdonság, melyet a külföld minden Magyarországon vett loval együtt megvesz, akármilyen fajta jellegzet választ. Ezt kemény nevelésünknél kívül elsősorban azon csöpp keleti véres közönhetjük, mely minden egyes Magyarországon nevelt lovak meg van és nálunk inkább érvényes jut, mint bármely más európai államban tenyésztett lóban.

Csekély nézetem szerint minél messzebbre távolodunk a nemes lónak arabs ösi jellegétől, annál inkább szaporodnak a hibák és annál kétesebbé válik a lo gyakorlati használatossága, különösen szem előtt tartva a ma leg több államban irányadó katonai használati szempontokat.

E végül elodáztatlan, hogy felvértényesztésünkben Európaszerte az arabs vére ismét visszatérjünk s egy-egy cepp arabs vérral való keresztezés által erősebbé tegyük a esonozatot, erősebbé és keményebbé, szárazabbá az inakat, egészségesebbé a vért.

Balás Árpád.

Az arabs véren ezen használata, mint félvér tenyésztésünknek korrektora sokkal kétszóbban fog nálunk szükségessé válni, miután mi még amugy is közelebb állunk a keleti vérez mint Európa bármely más állama, főleg pedig Németország.

E végül nem lehetünk eléggé büszkek az arabs véren ma Európában legelőbb ménesnek Bálónának birtokosa s nem lehetünk eléggé óvatosak és energikusak, hogy e kincset, mely határozottan még hivatva leend egy egész világérés lótenyésztésére reorganizálólag hatni, minél jobban megóvjuk s tulajdonságaiban főleg a nagyság nem emelésében értékesesbítjük.

Tekintettel arra, hogy mint már fönt emlegettem, Németország a lóiparban tekintetben nemcsak most, de a jövőben is határozottan legjobb piacunk, kötelességünkkel velük ennek fejlesztése tekintetében minden lehető előkötvetni.

Ezen irányban van egy hatalmas eszünk a luxuslóvásárok rendezésében. Erre vonatkozó meggyeéseim az illetékes helyen fogom elmondani.

Borostyánkó, 1897. október 7.

Egyan Ede.

Balás Árpád.

Balás Árpád a m.-óvári gazdasági akadémia igazgatója az október hó elsején kezdődő tanfélév harminczegy évi tanárkodás után nyugalmába vonult. Balás egyike a legregőbb gazdasági szaktanároknak, akinek hosszú szakmai működése alatt egész nemzedékek kerültek ki keze alá. Egyike Balás azoknak a tanfélévtanárak, akik a tanárkados rögös pályájára lépve nagy tudással, kiváló előadási képességgel, úgyszóval a törhetetlen buzgóssággal igyekeztek a magyar gazdákak gyakorlati és tudományos irányban kiképezni, hogy a nehéz gazdasági viszonyok között az életben boldogulni képesek és hazánk mezőgazdasági haladásának hivatott munkásai legyenek.

Balás mint mezőgazdasági tanár fiatalon kezdte működését és rövid idő alatt elérte azt, ami mint gazdasági tanárnak legfőbb törekvése és jutalma lehet. Tanítványai szerették, tanítársai jó barátjai lettek, fölöttes hatóságai pedig a legelőkelőbb igazgatói állásba helyezték. Neki mint kezdő tanárnak az 1865-ben újonnan megnyitott keszthelyi gazdasági tanintézetben, később 1874-ben mint ezen intézet igazgatójának, valamint 1884-ben a m.-óvári gazdasági akadémia igazgatói állásának elfoglalásakor mindenütt az uttóról, a szervező feladata jutott. Mint kezdő tanárnak egy újonnan megnyitott magyar gazdasági intézet szervezőitnek alapjait kellett leraknia, mint keszthelyi igazgatóknak, a tanintézet oktatási újjászervezése és az ezen időben keletkezett többi gazdasági tanintézet mintáját kellett megalapítania, s 1884-ben m.-óvári akadémia igazgatóvá lételekor nemcsak a német tanfolyamnak akkor történt megszűnése folytán keletkezett új helyzet miatt, hanem általában a gazdasági szakoktatásnak minden oldalról sürgetett új szervezése ismét uttóról tették őt. Hogy ebben a feladatában nehézségekkel kellett megküzdenie, az külön kiemelés nélkül is bizonyosnak látszik. Ő azonban nem riadt vissza a nehézségektől és iparkodott a kedvező helyzet mindenkor felhasználni, hogy a fokozatos haladást elérhesse. A m.-óvári akadémiaukn újabb történő kibővítése határozottan az ő érdemét képezi, mint aki a kedvező áramlatot felhasználva, a vezetés alatt álló tanári karnak tevékenységét támogatva, az idvös tervek keresztülvételé leginkább szorgalmazta.

Balás felelősségétől igazgatói működése alatt is a gazdasági szakirodalom egyik legszorgalmasabb művelője volt. Különösen növénytermelési munkája általánosan el van terjedve gazdáink között, amely különben a magyar szakirodalomban ez idő szerint is egyedül álló, ezenkívül azonban sok egyéb munkát is, az utolsó időben pedig különösen gazdasági szakoktatási kérdésekkel és gazdasági történelmi munkálatokkal foglalkozott.

Balást mint igazgatót az alája ren-

deli tanári testület tevékenységért nemcsak tisztelte, hanem méltányos és igazságos eljárásért szerette is és vele a tanári testület mindenkor a legbizalmasabb viszonyban volt, aki az intézet és tanártársai érdekeit mindenkor tehetőséggel előmozdította. Tanulói a tehetőséggel és tudós tanárt szerették, előadásait szívesen hallgatták és az igazgatásban mindenkor legjobb tanácsadóiként tisztelték. Mint ember mindenkinek rokonszenvével bizosította magának szíves mórora, előkelő társalgóval.

Balás ugyan nyugodalma vonulással a hivatásos szaktanári pályától megvált, ő azonban még ereje teljében lévő férfi, akinek a működését a gazdasági tudományok viszonyainak között nem nélkülözhetik e pénz ezért szerencsés választásnak tartjuk a földművelésügyi miniszter részéről, hogy az újonnan szervezett mezőgazdasági múzeum ügyének vezetésével éppen őt bízta meg, aki ezen nyugodalmasból, de azért elég tevékeny munkát nyújt helyzetben a gazdasági tudományoknak, reméljük még sokáig fog érdekes szolgálatakat tenni.

Életrajzi adatai a következők:

Balás Árpád (speiki) szül. Oravicabányán, Krassó-Szörény megyében, 1840. szept. 1. atyja ugyanott az államiincstári bányavezetésig titkára és táblbíró volt. Gimnáziumi tanulmányai után kiképzését a bécsi politechnikumban, a m.-óvári gazdasági felsőbb tanintézetben s a selmeczbányai érdekesztési akadémián nyerte. Tanulmányainak befejeztével gazdasági állást vállalt. Az 1863. év őszén a m.-óvári, akkor cs. kir. gazd. felsőbb tanintézetbe tanársegédül hivattott meg, honnét az 1865-ben megnyílt kesztelyi első magyar tanfelügy. ország. gazdasági és érdekesztési felsőbb tanintézetbe vezeték ki segédtanárnak, mely intézetnek egészen német és utóbb német-magyar volt. Kizárólagosan magyar lett. *Balás* két ízben több hosszabb időre terjedő tanulmányutat tett. Az 1896. évi ezredves kiállítás körül szerzett érdemei elismerésül ő Felsőge a f. év októberben saját kérelmére történt állandó nyugdíjba helyezését alkalmával ő Felsőge legmagasabb elismerését fejezte ki a mezőgazdasági és a tanügy terén kifejtett működésért. Szaklapokban megjelent számos dolgozatai kívül főbb művei *Utmutató a kezelegésre gyakorlati kiképzésre. Kesztely 1870.* — *Magyarország fontosabb vadtermései és meghonosított fák és cserjék leírása Maly nyomán. Selmeczbánya 1870.*

Állatnos és ivónyészes mezőgazd. növénytermelés. Fehencs A. Közreműködésével. 2 kötet M.-Óvár 1888. és 1889. Eszrevetések gazd. tanintézetben. Gyéhen. M.-Óvár. 1890. *M.-óvári gazd. tanintézet 1886. évi állapotának leírása egy renekörök tollából.* M.-Óvár 1890. Azonkívül a kesztelyi gazdasági tanintézet s a m.-óvári gazd. akadémia számos évi értesítőjét szerkesztette; több Harting-féle szíves gazdasági táblázlat magyar szöveget írt, s. b. 1891. a földművelési miniszterium részéről a németországi gazdasági értesítői ügyek táblázatának cizéjából volt kiküldve s erőll

szóló jelentés *Délméretország mezőgazd. viszonyainak vázlatja* cím alatt fennvezetett miniszter. kiadásban 1892. jelent meg.

Szerkesztette az 1897. évi kiállítás alkalmából a *Földm. miniszter által kiadott: „Magyarország mezőgazdasági tanintézelei 1896.”* című emlékkönyvet.

IRODALOM.

A lóhus. Népszere ismertetés a közelmúltak főtenyésztés és állatorvosi érdekeire való tekintettel. Irta *Monostor* Károly. Megjelent Grimm Gusztáv kiadásában. Ára? —

Orosz és egészséges élemezés alapelvei a világvárosok egészségesen alapon való fejlődésének az ügyek élén álló tényezők figyelem kell, hogy elsősorban ezen alapizságra reáirányuljon. Sajnos, hogy ez irányban nálunk még édes kevés történt. Ha el is tekinthetünk arra, az kivételesen rossz minőségűe folytan hallott drágaságról, a mely a közérzést megéltetését is oly szerlelet megehezítse, s csak a rendes viszonyokattal vesszük alapul, bátran állíthatjuk, hogy az alsóbb néposztály megéltetéséi viszonyai mód felett sulyosak itt a fővárosban és ez osztály cölcsőbb élemezése érdekében sok oly intézkedés nélkülözök, amelyeknek áldos voltát a nyugati műveltebb államok nagyobb városában tapasztalhatjuk.

Az ország munkaképessége a táplálkozásban s ezen összefüggésben van; minél jobban táplálkozik, annál munkaképesebb és a táplálkozás javultával a közegészségügyi állapotok is javulnak. Vajon nincsen-e okozati összefüggés fővárosunk közegészségügyi viszonyainak fejlődésével, vagy a lakosságunk rosszabb állapotára költ, viszonyaira a külföldi városok városhoz, melyeknek egészségügye messze felette áll a miénknek, de lakossága is tetemesen cölcsőbbnek tehát jobban táplálkozik. E kérdésre a feleletet megadni azt hisszük, hogy nem nehéz.

A nyugati államokban régen hallatták azt, hogy minél inkább szaporodik az egyének által készített szelvény és fizikai munka, annál inkább előtérbe lép a jobb táplálkozás szükségse, melyet a lakosság szegényebb része csak úgy szerzethet meg, ha mód adatik neki az állati termékek, jelesül a husnak cölcső árban való megszerzésére.

E czéllal Franciaország, Németország, Ausztria és más nyugati államokban már régen gondoskodtak arról, hogy a lakosság szegényebb része cölcső és egészséges húst kapjon, amit az cölcső lóhus hatóságai felügyelet alatt engedélyezett kimerés állati értek el.

Ezt a jó példát mi nem követtük s intéző körünk érthetetlen elszennszenből állatos gátat vettek eddig a lóhusfogyasztás behozatalának és fővárosunk „also tizezerjének” nyomorúságos táplálkozásáról a legszegényebb vidéki parasztok is állig lehet foglalnak. Így ugyan, hogy a lóhus iránti ellenszegen nagyon általános, de még is valószínű, hogy a szegényebb néposztály, amelynek érdekében pedig elsősorban szükséges a lóhus kimerés engedélyezése, nem oly válogatos az élemezésmér megszerzésében, mint azt a jobb módhoz szokott intéző körök feltételezik és sokkal szívesebben fogyasztanak az cölcső árban beszerezhető egészséges lóhúst, mint azt az egészségtelen, sok esetben undorító hushulladékok, avas szalonnák és penészes törpirtók, melynek fogyasztásra most utalva van, mert joguk élelemre nem telik.

A lóhusfogyasztás meghonosítása érdekében a 90-es évek elején tetteék meg nálunk az első komolyabb lépéseket. Már 1892-ben többizben folyamatokk magánvállalkozók lóhúsügységi és lóhúskimerésit engedélyezték a fővárosi tanácsok, mely azonban az országos közegészségügyi tanács véleménye alapján a

folyamatokk mindanyiszor elutasította. Két évre rá a közegészségügyi tanács már kedvezőbb állapottal foglalt el ebben a kérdésben és felleléte egy szigorú rendet, hogy adon véleményét azon kérdésről cizlészéri lenne-e a fő- és székváros területén oly pólszerző gondoskodni, mely a szegényebb néposztályról a marhahúst helyettesíthetné és hogy mi legyen ezen pótszer. A véleménye adására felkért szakember a lóhúskimerés engedélyezését jelezte oly eszköz gyantán, amely a szegényebb néposztály jobk és cölcsőbb élemezésének kérdését hivatalosan megfoglalt. Gygyezzen évben a földművelésügyi miniszter is javaslatlattere szőlította fel ez ügyben az állatorvosi egyesületet, s mármár kiállítás volt, rá, hogy ezen fontos kérdés meg fog oldatni, amikor ez ismét levetetett a napi-rendről és ma semmivel sem vagyunk ez ügyben előbbre, mint voltak három évvel ezelőt.

Eppen ez okra való tekintettel, igen ádóv dolgunk tartjuk, hogy jeles munkatársunk, *Monostor* Károly állatorvosi akadémián tanár ezen fontos kérdést ismét felvetteti és szakavatott tollával reámutatott azon előnyökre, a melyek a lóhusfogyasztásból, elsősorban a közlemezés, köztvee azonban a lóértékesítés, lényegzetés és állatorvóelemeire is származnak.

Monostori most megjelent műve igen érdekes adatokat tartalmaz arra nézve, miként fejlődött a lóhusfogyasztás az egyes országokban és miért kellett ennek szükségképpen térd hódítani a népesség szaporodáért; erős érvekkel bizonyítja annak a szükségességét és előzathatóságát, hogy nálunk is, legalább a székes fővárosban a lóhúskimerés mielőbb engedélyeztetés. A mi nálunk a lóhúsnak, mint tápszernek felhasználása érdekében ugyisvalán mi sem történt, addig pl. Koppenhágában az 1850-iki népszámlálás szerint, Ausztriában 1850-ben, Németországban szintén az 50-es években, Parisban pedig 1866-ban léptették életbe a lóvágóhídot és a hatóságilag engedélyezett lóhúst kimerő mérszártségeket.

Közvetben nem igen terjedt a lóhusfogyasztás az említett országokban, néhány év alatt azonban térd hódított, úgy hogy 1890-ben Németországban az 1850-iki népszámlálás volt, amelyeken abban az évben 53381 drb. lovak vágtak le, mely szám 1894-ban már 58300 darabra szökött föl. Paris maga évenként több mint 30.000 dr. lovak fogyaszt el, Bécs körülbelül 20.000-ort, amelynek azonban egy tetemes részét valószínűleg itt Magyarországon fogyasztanak el a Bészölí ide behozott különféle hűdégusneműk alkajában.

Nem szorvok kétségbe, hogy a külföldi államok hús fogyasztásának tetemesen magasabb volta a miénk felett, a lóhusfogyasztással áll szoros kapcsolatban. Minálunk a közlemezés még távolról sem áll azon a fokon, amelyen állania kellene. Éghajlatunk alatt egy ember napj husszükséglete kellő mennyiségű és minőségű nyéntápszer mellett 174 gramm tisztá húsra tehető. A statisztikai adatok szerint Budapestben az 1891-iki népszámlálás szerint a lakosság 500.000 fonyinek réve, esik fejenként egy évre 62.3 kg. hús. A főváros népességét réve azonban álsupl, nagyon valószínű, hogy fejenként legfeljebb 50 kg. tehetjük az évi hús fogyasztás átiban.

Ezzel szemben már a 80-as években Münchenben 90 kg. Parisban 100 kg. Bécsben 105 kg. Berlinben 110 kg. Londonban 150 kg. a fejenkénti átlagos hús fogyasztás évenként. (E számadatok, a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokkal szemben túlságusnak tünetik fel az említett városok hús fogyasztását.)

Hissen nagyon ádóv dolog volna, ha fővárosunknak minden lóvága 63 kg. hús fogyasztatna évenkénti átlagban; ámdé ez egy átlagszám és a szegényebb néposztályt fejenként a hús fogyasztásra bizony állig jut e számok egy részének cölcső részének.

Ez a körülmény feltétlenül szükségessé

teszi, hogy tekintettel a szegényebb néposztályra, mely a magas árú marha-, sertés- és juhhus beszerzésére elegendő pénzzel nem rendelkezik, olcsóbb hus beszerzéséről és a fogyasztási alkalmassá tételéről gondoskodni kell. Erre a célra a lóhus legalkalmasabb, mely vizsgálatok szerint építő tápláló, mint bármely más állat husa, habár zirtartalma kisebb is. Nem áll azon általánosan elterjedt nézet sem, hogy a lóhus színe nem tetszős és undorító, mert sütv, vagy főve a lóhus építő színű, mint más és semmivel sem egészségesebb más állat húsnál. Sőt Monod szerint igen értékes a lóhús, mert a kérdésre, hogy melyik állat húsa részéről felegetti az ember egészséget több veszély — még akkor is, ha a huszemle szigoruan hajtatik végre — a marha- vagy a lóhus részéről, és statisztikai adatokkal igazolja, hogy pl. Poroszország területén egy év alatt 183 nyírvasos, közvégnagyon legvált 483271 marha körül 30,118 darab volt gumókóros (tehát az egészségre veszélyes), míg ugyanazon évben 431 lóvégődon legvált 52321 darab ló közül csak minden 1332-ik volt tuberkulotikus; 6 $\frac{1}{2}$ % a 0,08%-al szemben.

Ezek az adatok eléggé anélkül bizonyítják, hogy a lóhus fogyasztása nem veszélyes az egészségre, a mint azt sokan banrogatni szeretik, s a minék ellenzők voltát különben a kilfdol nagymérvű lóhúsfogyasztása is igazolja.

Tekintettel arra, hogy nálunk a lóhus kilóját 20 lefjelhő 30 kron lehetne áruba bocsájtani, lóhúsfogyasztás helyesen utat arra, hogy a lóhúsfogyasztás nemcsak a szegényebb néposztályra volna alkalmas, hanem a legvaló érdemel katonaság élelmezésénél is, melynek részben husszükséglete lóhússal volna fedezhető és mellett a lóhúst a szegényházakban, kórházakban, javító és feigynézetekben, népkonyhákban, fogházakban és börtönökben is fel lehetne használni.

De nemcsak a szegényebb néposztály élelmezésénél szempontból számláljuk a lóhúsmérés engedélyezését, hanem megváltóképpéljára az közgazdasági szempontból is. Amit szerző nagyon figyelemre méltó statisztikai adatokkal bizonyít. Nevezetesen a legutolsó összeírás szerint volt az országban 1.798,859 darab ló. Pótlóve, hogy egy ló 12 évig van használatban, úgy az évenkénti kiejeléstés 145738 darab; ha ez utóbbi összegből 80%-ot vesznék föl mint alv, amely veszendő meg, úgy a fogyasztás még mindég 58 ezer darab marad. A hasznavehetetlenül váló lóvak értékesítését egyrő-százzal 6 fra tehetjük, míg a lóvak mérszártsákból való értékesítése eseten bizonyára legkevésbé számlálás 30 fra értékűnek, ami 1.798.000 fra értékesítés többletnek felel meg, úgy ősszeg, mely minden este figyelem érdemel.

Midezen adatokra és egyéb meggyőző argumentumokra támaszkodva szerző sürteti, hogy a lóhúsmérés nálunk is mielőbb engedélyezésre, természetesen úgy intézkedések alkalmazásával, amelyek a közönség félrevezetését megelőzzék. Szerző végül a következő javaslatokat teszi.

A szűkösfóvaros alkalmas helyen külön vágóhidat építesen és rendezzen be, ahol kizárólag csak lóvak legyenek vághatók.

Tétessék lehetővé kellő személyzet alkalmazásával, hogy egy levágandó, mint a már levágott lóvak arra nézve, hogy fogyasztási alkalmasság-e, szűkösfóll megvizsgáltsanak. Tétessék lehetővé tennék mindennemű visszaélést a lóhus kimérés tekintetében, mely okból a lóhus kimérés csak külön és kizárólag ezen célra szolgáló megfelelő helyiségekben legyen megengedhető és lóhúsválasztás engedély csak oly mérésároknak adandó, akik más állatok levágásával és kimérésével egyáltalában nem foglalkoznak. Ezzel szemben ózkező helyiségek, amelyekben lóhúst is fittállnak, szigoruan ellenőriztessenek és kötelez-

tessek elhajlajkon felülnetni, hogy mely ételek vannak lóhúsból készítove. Ez nem azért szükséges, hogy a lóhus talán rosszabb volna más állat húsnál, hanem szükséges azért, nehogy a közönség félrevezetéssek.

A lóhúsvagy ellenőrzés szempontjából az egészségesekek talált állatokból vévelek látnánk el. A lóvásártéren külön csak ezen ezélek használható hely jelöltessek ki a levágásra szánt lóvak számára stb.

Monostori az előbbieken ismertetett főzet közrebecsítésével valóban igen hasznos munkát végezt és az alább sürtégt úgy megvalósításra ajánlott módokatokat részéről minden tekintetben helyeseltetjük. Hogy a szóban forgó ügyet ma már minden oldalon kezdik komolyan venni, az kitűnik abból is, hogy a napilapok báteóan foglalkoztak ezen kérdésrel a mi megjelenése alkalmából, méltóvalva a füzetben fölhozott indokokat és ennek alapján sürgetve a lóhúsmérés engedélyezését.

Részünkről óhajtnak, hogy szerző művelé hozzájárul legyen a fentiekben vázolt nagyfontosságú ügy mielőbbi megvalósításához.

J. P.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

463. sz. kérdés. Bérleti szerződéssem szeptember 10-én jár le, mely szerződés intézkedése a lebonyolított akként szól, hogy tartozik a bérő 50 hól luczernát vetni az utolsó év tavaszán, melyet utódnának át az, úgy visszaszádnak nem intézkedik semmi sem, illetve arról ezen pontban említés sincs téve, egy másik pontja szerződéssemnek előírja azonban, hogy bizonyos mennyiségű ugart vagyok köteles évenként hagyni. Kérdem, tartozom-e általában ugart hagyni az utolsó évben, miután azt én nem kaptam és erről szerződéssem nem is tesz intézkedést? P. M.

464. sz. kérdés. A marokkó aratóépt után alkalmazott munkásoknak, mennyit szokás 1 hól a 1200 —01 után, kévékétés, keresztberakás, gerbélés és kévékétéshez szükséges kótel készítésért pénzben, holdancék, az élelmezésen kívül adni? Milyenek a szokások e tekintetben, elő vidéken, ahol az aratókés a módja alkalmazatik, miután az itt Békésmegyében nem volt szokásban. V. K.

465. sz. kérdés. Pfanhufer féle borjuszoptató és tápláló készleteket óhajtnék alkalmazni, kermék szives értesítés, hogy fenti készülek beválják-e a gyakorlatban és annak alkalmazása előnyös-e a borjúk felnevelésére. Sz. K.

Feleletek.

Répacsiaratót és sajtrómsít. (Felelet a 455. sz. kérdésre.) Ha kérdéstevő megemeltette volna, hogy miiben álll az a sajtrómsít, úgy talán letelet adhatnánk; így azonban csak azt mondhatjuk, hogy nem valószínű, miszerint azt a romlását a répacsiaratót okozta, akár takarmány, akár czukorépa csiről van az is.

Répaévelek és tetők (csirák) egész friss, mint savanyított állapotban, ha azok az egész takarmányadagunk nem több mint egy harmadát vagy legfeljebb felét teszik ki, minden hátrányos következmény nélkül nyújthatók tejelő tehéneknek, megfelelő száraz szlász anyagok kíséretében. Így nyújtv az állat egészségre, s így hitáblan marad a csak talnny adagok idezethetnek fel émesztőszórnai bajt, névszerint hasmenést vagy oxalás tartalmuknál fogva s ekkor előfordul, hogy a tej repáztik.

Marchand emlit ugyan, hogy répaévelek etetésé után a tej fehérjében gazdagabb, saj-

anyagban szegényebb lesz, ez azonban bizonyításra szorú s ennek (ha igaz is) a kérdéstevő által felhozott sajtrómsításhoz valószínűleg semmi köze sincs.

Nézetem szerint azt a romlását a feldolgozásban vagy sajtelőkészítésben égett hiba okozta, mert nem tehetem fel a teheneségek kezeléjéről, hogy pusztán csak répacsiaratót eteték; az, a jelzett hasmenésben már napok múlva megbeszúlvta volna magát a további adagolás besztelésére ismette volna a takarmányozót.

Évvel persze nem azt akarom mondani, hogy teljesen kizártnak tekintem a tejhibát, de azt nem a répacsiarató etetéséből következtelnék vélem — ha ugyan a sajthoz felhasználát tej valamely hibában csukjában szenvedett — hanem valami más okból keletkezettnek.

r.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:	Odal
Igazgató-választmányi ülés. — Hízott állatvásár.	1493
Az agrárban vássága. —	1493
Bálsz Árpád. —	1498
	h.
	Novénytermelés.
A gyepfőrséről. —	1494
	Gadaskaj állattan.
A mezei cserék irtási utmutása. —	1495
	Állategészségügy.
Védőoltás a sertésvez ellen. —	1497
	Lótenyésztés.
Lóvitelünk Németországban. —	1497
Irodalom. —	1500
Levélsekrony. —	1501
Kereskedelmi hírek. —	1501
Budapesti gabonafelső. — Szemlélet. — A ké-	1502
ponki vásárosmarkó kerüjegyzése a nagyban (en- gros) eladott élelmiszerek áráról. — Állatvá- sárak: Budapesti szarvasmarha- és Békésmegyei vágómarhavásár. — Bécsi szarvasmarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár. —	1503
Szerkesztői híretek. —	1503

Eljegyzés. Ezek Emil a „Patria” részvételű társaság cégjegyzője és a „Közlekek” kiadóváltatójának főnöke eljegyzés Bécsben Rózsák Budapest.

Állategészségügy. Szarvasmarha *Philo Kalmán* OMGE. alapító tagja, ny. m. kir. miniszteri tanácsos, a Szent István-rend kiserésztésének és a Lipótvend lovakterjesztésnek hírtokosa. Folyó hó 20-án, délutén 7-ik évében meghalt Sárospáti. — *Güddler L. Agoston*, Schönbör-Buchheim gróf volt uradalmi főigazgatója, az OMGE-nek egyik régi tagja, folyó hó 20-án, délutén 6-ik évében meghalt Grózbán. Phenéknék békevei!

Ószli baromfiállásai. Az Erzsébet királyné után levő állatkiállításai csarnokban elhelyezett ószli baromfiállásait a hó 23-án nyitották meg a közönség előtt. A „Közlekek” mindöddig áramlódással kísérte és méltatta az országos baromfiállítás-egy-süléteket ezek egyedül, a nyilvánosság előtt lefolyó mozzanattal. Sajnos, ezutal nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a kiállítás lefolyásáról számot adassunk, miután a rendezőegylet, sem a rokonintézmények köztől feltartandó konferenciákon szempontjából, sem az így érdekelben nem tartotta szükségesnek erre a kiállításra akár az OMGE-t, akár a „Közlekek” szerkesztőségét meghívni. Ennek hiányában be kellett érünk azokkal, hogy a baromfiállítások jelen kiállítás „mozgalmait” egyszerűen tudomásul vegyük.

A lóvak takonybajja Torontál vármegyében. Közönség port volt fel a sajtaban az a hír, hogy Torontál vármegyében a takonyok nagy arányokban pusztít. Nagy-Kikindáról értesülünk, hogy a betegség a vármegyében tartomány sem öltött olyan mérveteket, hogy az járványos jellegűnek volna tekinthető. Január eleje óta Nagy-Kikindán 22 dbb helyi s 9 db vidéki istállóba szárazmártó takonybaj, sem az irratott ki. Összesen tehát 41 db. Mindamelllett a legnagyobb óvatosságra van szükség, mert az eltilított káresek bizonyynál jóval

Hirdetési ár: 15 szék 30 kr., sem több székben... minden bejelentés 30 kr. költségű.

KIS IRDETESEK.

Csak azokról van a közlönyben beszámoló, amelyekről az Adó Hatóság... vizsgálták és a közlönyben nyilvánították.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel valakinek szülőséges levelelőjeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Gazdatiszt állás. Szerdán legelő, 10-12 szék... állás keresek, 10 szék gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Földmives

Értesítés. A földmives... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Rendelkező

Értesítés. A rendelkező... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gépező-köveset

Értesítés. A gépező-köveset... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gadagdasgomba

Értesítés. A gadagdasgomba... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

segédtsízi

Értesítés. A segédtsízi... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Tróka

Értesítés. A tróka... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gépező-köves.

Értesítés. A gépező-köves... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

ÁLLÁS KERESKŐ.

Gazdatiszt

Értesítés. A gazdatiszt... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

28 éves.

Értesítés. A 28 éves... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Önálló

Értesítés. Az önálló... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gazdatiszt

Értesítés. A gazdatiszt... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Kégy

Értesítés. A kégy... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gazdasági

Értesítés. A gazdasági... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Állatok.

Értesítés. Az állatok... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

VEGYÉSEK.

Értesítés. A vegyések... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Értesítésre

Értesítés. Az értesítésre... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Földmives

Értesítés. A földmives... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Eladó

Értesítés. Az eladó... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Eladó

Értesítés. Az eladó... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Kéty

Értesítés. A kéty... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gazdatiszt

Értesítés. A gazdatiszt... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

28 éves.

Értesítés. A 28 éves... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Önálló

Értesítés. Az önálló... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gazdatiszt

Értesítés. A gazdatiszt... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Kégy

Értesítés. A kégy... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Veszek gazdasági magvakat

bármely mennyiségben a legmagasabb napi árákon. Ajánlatokat az első nyertes megközelével...

Ajánlok őszi vetésre

szűzös búkkány (Vask-vilosa), 4102 tölbi búkkány, 4102 őszi borsó, Szent János rozsa, biberherst stb.

Mauthner Ödön

BUDAPESTEN. Célköz számla seprőnek keresetlik

Eladó

Gróf Steinteln Ottó szőlői birtokán.

Hirdetmény

Értesítés. A hirdetmény... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Gyökerez szőlőföldvényok

Értesítés. A gyökerez... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Klausberger Károly

Értesítés. A Klausberger Károly... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Szabadalmazott

Értesítés. A szabadalmazott... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

aranka-tisztító gép

125 írtért eladó

Haldek

Bellán Mátyás, Bács-Cséb. 3033

Szőlővessző

Gyümölcs és díszfák, díszeserjék.

Simmenthali

ősűsek és bílák. o az országos törzskönyvbe bejegyzett, kaphatók a concóhái gazdaságban,

Hirdetmény

Értesítés. A hirdetmény... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Szőlővessző eladás.

Értesítés. A szőlővessző... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Föld- birtokosoknak.

Értesítés. A föld-birtokosoknak... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

mesterséges borok készítésének

Értesítés. A mesterséges borok... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Törleszt. kölcsön

Értesítés. A törleszt. kölcsön... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Eladó birtok.

Értesítés. Az eladó birtok... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Magyarkines

Értesítés. A magyarkines... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Nemesi birtok!

Értesítés. A nemesi birtok... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Dr. Lendl Adolf

Értesítés. A Dr. Lendl Adolf... gazdasági... állás keresek, 10 szék gazdasági...

Bérszántás gézekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound** gézekkel tulajmivére vállalkozik 3171

WOLFF ERNŐ gozszántási vállalkozó,

Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

HARRISON M^c GREGOR & CO^{ld}

daráló-gépei

a legjobbakk. Kapható

Graepel Hugónál,

Budapest, V. ker., külső váci-út 46.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

5000 darab

2 éves, legemesebb fajtaú keserő mandulára ejtett, ősszel ültetendő bármely talajban termő **törpe őszli barackok** fából előlő és pedig:

Nagy Mignon hatice,

" tartice,

Bell Beauce, augusztus hóban érő,

Admirable jounes,

Brunon Stanieck,

" Orange, szeptemberben érő

dréja 30 kr. Nagyobb megrendés esetén (50 db.)

dréja 35 kr. Kapható a Sturm féle vállában, **Budafokon.** Ugyanott kapható néhány ezer **venyige** és **Passatutti,** vörös nemes szőlőke. 4575

A megvásárlás és a közrendésről szóló 1894. évi XII-ik törvények alapján összeállított:

Katé községi

mező- és hegyőrök

sámára. Ára portmentes küldéssel **20 krajczár.**

Katé az uradalmi csöszök számára.

Ára portmentes küldéssel **20 kr.**

dr. **BALKAY BÉLA.** Mindkettő cesinos zsebkönyvulaku keménytlábla van köve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

„HAZAI POKROCCZOK”

a nagyérdemű gazdaságnak ügyelmébe ajánlván! Cziglák a legnagyobb uradalmak és állami intézmények (műhely) állandó szállítója! Nagyobb szükségletei; eredeti nagyságú mintákkal szolgálunk; a székes főváros legnagyobb pokroccz telepe; gyári árak:

- 1 drb. közöns. strapa pokroccz,** barna alap, 2 oldalcsikkal 110/100 cm. 135; 125/180 cm. 190; 145/180 cm. 290.
  - 1 drb. # pokr. (erős minőségű)** 120/160 cm. 235; 140/170 cm. 320; 160/190 cm. 430.
  - 1 drb. sima szürke vagy # gyapjú pokroccz,** 120/160 cm. 260; 140/175 cm. 380; 160/190 cm. 490.
  - 1 drb. uradalmi pokroccz,** sima szürke alap, 2 kék oldalcsikkal 140/200 cm. 420; 160/210 cm. 530; 180/225 cm. 600.
  - 1 drb. ménlelepi pokroccz,** szürke vagy barna alap, körökörül bordúrral, 140/190 cm. 490; 160/206 cm. 590.
  - 1 drb. duplavastagságú „oroszpokroccz”** szürke alap, 2 kék, fekete vagy színes oldalcsikkal, 140/195 cm. 630; 160/200 cm. 840.
  - 1 drb. erdélyi hosszszőrű pokroccz,** szürke, fekete, kék, zöld vagy bordó színben, 180/100 cm. 680; 150/118 cm. 6880; 160/190 cm. 10400; 170/210 cm. 19400; 180/230 cm. 19500.
- Szoba pokrocczok** mérje, apró vagy nagyobb is 120 cm. szél 145; 140 cm. 195; 180 cm. 245; 180 cm. 320; 200 cm. 385. 30 frton felül rendelések bérmentve. Szállítás útánvét mellett.

„SZÖNYEGHAZ” BUDAPEST, IV. KÁROLY-KÖRT 26. ALAPTÁV 105. (A Rosztály-szécs sarkán.) TELEFON.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Dúsan felszerelt raktárt tart a következő kiváló minőségű cuikkokból:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos, gömbölyű, rúcskerék- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle méretben.

Kovácsolt csövek, és öszeköltő darabok; légszusz- és vízvezetők, szűcsök, csok, sapkák, kátrák, farcsok, furcsók stb.

Öntött csövek vízvezetők- és csatornázási cuikkokra, valamint mindenféle **telcszerelési tárgyak** víz-, légszusz- és gőzvezetőkhez, mint: tolatyok, mészefúvó csapok, fémárak légszuszítógázhoz stb. stb.

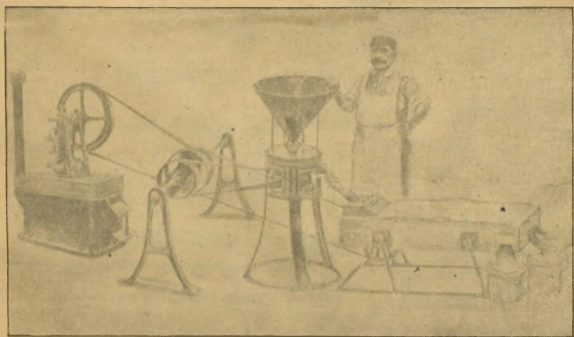
Szerszámok különlegességek saját gyárműből, mint: marók, vésők, csiszológépek, dörszárók, csavarnetszők, furók, eszfúrók, cső-csavarnetsző, csővágó, eszfúró stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszer.)

Budapest. VI. ker., Gyár-utca 48. szám alatt.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malomok a megvásárlás terén igen fontos újítást képeznek. Ezen teljesen új szerkezetű, átjavított malomok egyaránt alkalmasak darálásra és szándékozásra a gazdaságban a malomokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű liszt és lakarmányra. Ezen malomok a Ganz-féle és a Sangerhausen gégyárak által gyártottak, míg az orlóvárosok a világhírű Ganz-féle keregtünyből készítenek. A gazdasági élet követelményeinek megfelelően ezen malomokat 5 különböző nagyságban hoztuk forgalomba, keszombil motor, járgány vagy kézhajtásra. A Schweitzer-féle malomok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükségeslet.
2. Rendkívüli nagy munkaképesség.
3. Kitérés minőségű éremény.
4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.
5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malomok beszerzését minden gazdaság a legelőnyösebben ajánlhatjuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és levélválaszokkal szívesen szolgálunk.